

Fylkesmannen i Oslo/Akershus
Postboks 8111 Dep
0032 Oslo

Oslo 27. desember 2012

Forslag til retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper i Marka. Høringsuttalelse fra Østmarkas Venner

Fylkesmannen har sendt på høring forslag til retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper i Marka. I tillegg til innspill til retningslinjene ønsker fylkesmannen spesielt å få tilbakemeldinger på om det er konkrete tiltak som mangler eller er vanskelig å plassere i noen av kategoriene. Videre ønsker fylkesmannen innspill på hva søknad etter markaloven bør inneholde og hvordan den bør behandles.

Østmarkas Venner, som har nærmere 4000 medlemmer, var sammen med blant annet NOA og OOF en forkjemper for markaloven. Grunnen til dette var at Marka ikke var godt nok beskyttet mot inngrep og at Markas innhold ikke var godt nok bevart. Vi håpet også at loven ville føre til mer helhetlig forvaltning av Oslomarka. Dessverre ser det ut som om både kommuner, og lag, foreninger og grunneiere, ikke kjenner markaloven og dens bestemmelser eller annet lovverk godt nok. Markaloven er nå drøyt tre år gammel og fortsatt trues Marka av utbyggingspress og skogbruk med hogst og inngrep, men også av økende press fra ulike og nye brukergrupper.

Vi er derfor opptatt av at markaloven skal etterleves strengt og at Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som en overordnet myndighet på tvers av kommunegrenser, ivaretar helheten i forvaltningen av Marka. Vi mener også at lovens intensjon må gjelde alle og støtter ikke en utvanning av loven i forhold til friluftsliv og ferdsel. Vi gir vår prinsipielle støtte til at det i dette tilfellet lages fleksible retningslinjer og ikke forskrifter som er mer krevende å endre. Vi støtter i store trekk fylkesmannens forslag, men ønsker oss heller strenge og tydelige retningslinjer enn svake og uklare. Våre innspill er i stor grad knyttet til fylkesmannens ønske om innspill angående tiltak som mangler og hvordan behandle søknader.

Tiltak som mangler eller er vanskelig å plassere i noen av kategoriene.

Idrettsarrangement som medfører varige endringer/skade

Tillatelse til store idrettsarrangement som er til stor sjenanse for vanlig bruk av marka og som medfører varige endringer eller skader på terrenget mener vi ikke dekkes av markaloven eller retningslinjene. Vi vil i denne sammenheng peke spesielt på sykkelritt. Her mener vi at markaloven er uklar. Østmarkas Venner har mange eksempler på at kommunene, når de gir tillatelser, ikke vurderer ulemper for andre brukere av Østmarka, slitasje på stier, inngrep og tilrettelegging, eller vurderinger knyttet til plante- og dyreliv med særlig vekt på våtmarkspregede områder/myrer.

Vi synes heller ikke at kommunene reflekterer over bærekraftig bruk av Marka i et langsiktig perspektiv jfr § 12 i markaloven eller om tiltakene medfører skader og ulemper for friluftsliv, naturmiljø eller de allmenne interesser for øvrig. Vi savner også kommunenes dialog med ulike brukergrupper, samt gjennomsiktighet og åpenhet rundt kommunenes faglige vurderinger når de gir tillatelser til idrettsarrangement og da særlig (terreng)sykkelritt med flere hundre deltakere. Vi ber derfor fylkesmannen vurdere hvordan tillatelse til større og omfattende idrettsarrangement og særlig terrengsykkelritt, der det vil bli gjort eller kan forventes varige skader eller endringer i naturen og terrenget, skal behandles etter plan- og bygningsloven og markaloven og annet lovverk som for eksempel naturmangfoldloven og friluftslivloven. Når det gjelder friluftslivloven tenker vi på de såkalte hensynsparagrafene og særlig § 11 første ledd. Etter vår vurdering virker det som om disse paragrafene nærmest er "sovende" og ikke blir brukt. Kravet til samlet vurdering av lovverk og fordeler og ulemper med tiltaket må inn i retningslinjene.

Østmarkas Venner mener at det i slike saker bør kreves reguleringsplan eventuelt i form av en områderegulering og at det bør stilles krav til at arrangøren stiller økonomisk garanti for skader i Marka og at skadene blir rettet opp. I FMs forslag side 4 står det at *...det skal alltid kreves reguleringsplan ved større sprengningsarbeider, konkurranseanlegg eller anlegging av veistandard*. Dette er uklart og trenger nærmere spesifisering.

Bruksendring av sti/løype til annen bruk

Med bruksendring av en sti eller løype til annen bruk enn det tradisjonelle friluftslivet mener vi ny bruk for eksempel terrengsykling. Bruksendring er ikke omtalt i retningslinjene. Både via terrengsykkelritt og vanlig terrengsykling foregår det en storstilt «bruksendring» av stier som i generasjoner har vært brukt til fotturer. Resultatet er stor terrengslitasje som gjør stiene nærmest verdiløse for fotgjengere store deler av året.

Enkle stier, løyper og klopper

Vi etterlyser konkrete definisjoner av tiltak og bredde på for eksempel stier, løyper og klopper. Vi ønsker at DNTs retningslinjer for stibredde og tilrettelegging blir førende for retningslinjene. Vi vil påpeke at blåstier er anlagt av DNT gjennom mer enn 50 års dugnadsinnsats og etter avtale med kommuner og private grunneiere. Blåstiene er således DNTs «eiendom». Vi mener tiltak av andre enn DNT på blåmerka stier bør behandles etter markaloven og annet lovverk og forelegges DNT og andre brukerinteresser etter normale saksbehandlingsprosesser. ØV mener at det kun er DNT som skal få anledning til å legge ut klopper i blåmerka stier.

Det må legges større vekt på estetikk ved anleggelse av klopper både hva bruk av materialer og utforming gjelder. Før ble det kun brukt «stedegent» materiale som delte tømmerstokker. De siste årene har det dukket opp klopper i alle varianter på tvers og langs og vi har ingen oversikt over hvem som har anlagt disse og hvem som har gitt tillatelse eller hvem som har tatt på seg ansvaret for å vedlikeholde disse i framtida

Vi minner i den forbindelse om § 9 fjerde ledd i markaloven hvor det heter: *Fylkesmannen i Oslo og Akershus kan gi offentlige myndigheter og organisasjoner med allment friluftsliv (vår understreking) som formål rett til å anlegge, rydde merke og preparere stier og løyper i Marka. Tillatelser kan gis for avgrensede områder eller for enkelte stier og løyper.*

Vi antar at denne bestemmelsen henviser til foreninger som DNT og Skiforeningen og deres arbeid med blåmerka stier og rødmerka løyper. Vi tror det hadde vært en fordel om dette leddet hadde vært omtalt i retningslinjene. Noen av de brukerkonfliktene som har oppstått de siste årene har vært knyttet til lag og foreninger som ikke har den langvarige tradisjonen med skånsom anleggelse av enkle stier og løyper. Etter vår forståelse er for eksempel anleggelse av en sykkeltrasé for et sykkelritt ikke knyttet til allment friluftsliv, og vi tviler på at de som får tillatelse av kommunene, samtidig har søkt fylkesmannen om rett til å anlegg klopper etc. Vi har flere eksempler på at stier er endret og klopper anlagt av foreninger i forbindelse med terrengsykkelritt i Østmarka de siste 3-5 årene og problemet har økt i omfang.

Saksbehandling - anleggelse av stier og løyper som krever tillatelse

I forslag til retningslinjer legges det opp til forskjellige behandling av søknadene avhengig av om tiltaket skal behandles etter plan og bygningslovens § 20-1 og markalovens § 14 eller kun markaloven. Vi ønsker den samme form for offentlig høring i henhold til vanlig byggesaksbehandling uansett om tiltaket trenger tillatelse etter både plan- og bygningsloven og markaloven eller kun etter markaloven. Dette for å unngå misforståelser og forskjellige tolkningen av hva som kreves. Det vil også føre til åpenhet og bedre prosesser og at kommunene og tiltakshaver bestreber seg på å gjøre en bedre jobb. Følgende prosess kunne da være retningsgivende.

1) Tiltakshaver sender søknad til kommunen(e) vedlagt avtale med grunneier om tillatelse til å gjennomføre tiltaket på gitte vilkår.

2) Kommunen(e) sender søknaden på høring til berørte parter og inviterer til befarings. Høringsfrist bør ikke være kortere enn 6 uker.

3) Kommunen fatter vedtak hvor de vurderer eventuelle ulemper for andre brukere av marka, slitasje på stier, inngrep og tilrettelegging, vurderinger knyttet til plante- og dyreliv med særlig vekt på våtmarkspregede områder/myrer og andre sårbare biotoper. Kommunene bør vurdere om tiltaket er i tråd med bærekraftig bruk av marka i et langsiktig perspektiv jfr § 12 i markaloven eller om tiltaket medfører skader og ulemper for friluftsliv, naturmiljø eller de allmenne interesser for øvrig jfr friluftslivets § 11 og markalovens bestemmelse om at *tillatelse kan bare gis dersom fordelene ved tiltaket må anses større enn de skader og ulemper tiltaket vil medføre for friluftslivet, naturmiljøet eller de allmenne interesser for øvrig.*

4) Kommunen sender vedtaket med vurderinger til tiltakshaver med kopi til berørte parter. Det opplyses om at Fylkesmannen i Oslo/Akershus er klageinstans og om klagefrist. Det opplyses om at tiltaket ikke kan iverksettes før klagefristen er over.

Vi mener også at retningslinjene bør inneholde en mal som forteller kommunene hva de bør vurdere og begrunne, når de behandler søknaden jfr eksempel i 3).

Hensynsfull bruk av Marka – behov for forskrifter og flerbruksplan

De siste 10 årene har det oppstått en rekke nye brukerkonflikter i Østmarka og for så vidt også i andre deler av Oslomarka. Konflikten er da særlig knyttet til terrengsykling og den slitasje på blå og rødmerka løyper som syklinger medfører. Situasjonen er ikke blitt bedre av at Oslo kommune hvert år tillater terrengsykkelløp i mai/juni til stor fortvilelse for mange turgåere. Da er marka ofte fuktig etter vinteren og det er dessuten midt i hekke- og yngletida for dyr og fugler. I 2012 ble det gitt tillatelse til tre slike løp i Østmarka hvorav ett var Norgescup. Mye terrengsykling fører til at flere løyper og stier er syklet i stykker og er etterhvert ikke til å kjenne igjen. Vi får mange klager fra medlemmene våre og problemene er økende.

Oslo kommune og noen av de andre kommunene som sokner til Oslomarka har funnet det riktig å regulere riding i Marka med egen forskrift hjemlet i friluftsløven. Dette er i all hovedsak begrunnet med slitasje på løyper og stier. *Riding i Oslos kommunes skoger er, med hjemmel i friluftsløven, begrenset til grusede traseer om sommeren og brøytede traseer om vinteren (Oslo kommunes flerbruksplan).* Østmarkas Venner mener at tiden er moden for at lignende hjemmel bør etableres angående terrengsykling og at det reguleres egne traseer for terrengsykling. Østmarka tåler rett og slett ikke slitasjeskadene fra terrengsyklingen inkludert organiserte terrengsykkelritt. Vi ber fylkesmannen om å anmode de av kommunene hvor brukerkonfliktene er sterkest om å regulerer terrengsykling med egen forskrift. Vi tror også at tiden er moden for at fylkesmannen igangsetter et arbeid med å bruke § 12 i markaloven til å regulere flerbruken i Marka innenfor rammen av bærekraftig bruk. Etter vår mening trenger det en felles flerbruksplan for hele Oslomarka.

Vennlig hilsen

Johan Ellingsen

Styreleder

Arne Kvalheim (sign.)

Leder av plan- og markagrenseutvalget

